

W. VAN KATWIJK, SPINNEN VAN NEDERLAND, 272 p., 57 foto's, veel figuren in de tekst. — Balkema, Rotterdam, 1976. Prijs: f 28,50.

Eindelijk is het er dan toch. Lang geleden aangekondigd, deze zomer geadverteerd, deze herfst verschenen; een nieuw boek over de spinnen van Nederland. Na het voortreffelijke boekje van Pater Chrysanthus: Spinachtigen en Duizendpoten, in de reeks Wat leeft en groeit, in 1950 verschenen en sinds lang uitverkocht, was er een duidelijke behoefte aan een nieuwe leidraad voor wie zich in spinnen wilde gaan verdiepen. Het is W. van Katwijk op uitstekende wijze gelukt aan de hooggespannen verwachtingen te voldoen. Een aantrekkelijke omslag, waarop direct al enkele pakkende foto's de aandacht vragen, 57 foto's waarvan 12 in kleur, verspreid door het boek en door de zeer leesbare tekst. Jammer dat veel foto's duidelijk van dode dieren genomen zijn! De vele figuren, alle van de hand van de auteur, verduidelijken de gebruikte termen en beschrijvingen.

Het boek bestaat uit twee delen. Een algemeen deel omvat de plaats van de spin in de wereld van de mens, zijn plaats in de natuur, bouw, ontwikkeling, levensloop en de verschillende typen van spinnen, die in ons land te onderscheiden zijn. Vooral de hoofdstukken over dit laatste onderwerp (Vangers en Jagers) is origineel van opzet en noodt tot goed observeren wanneer men buiten met spinnen verzamelen bezig is. Een hoofdstuk gewijd aan doel en opbouw van een verantwoorde verzameling sluit het eerste deel af. Alles in een duidelijke en heldere stijl. Wel wordt het vangen van een spin als een heel karwei voorgesteld, een gemanipuleer met potje, kartonnetje en stokje . . . Zou de auteur soms een beetje bang zijn voor spinnen?

In het tweede, systematische gedeelte worden alle nu uit Nederland bekende families en soorten behandeld. De eerste tabel (p. 112-114), een indeling naar vang- en jachtmethodes die tot de juiste familie moet leiden, is lang niet volmaakt, zoals de auteur zelf al vreesde. De variaties binnen de families zijn hiervoor te groot. Via de tweede tabel komt men, gebruik makend van morfologische kenmerken, wel goed uit. Bij iedere familie volgt een tabel voor de genera; soorttabellen zijn, terecht, niet gegeven, dat zou gebruik van een binoculair noodzakelijk maken en voor dat niveau is dit boek duidelijk niet geschreven.

Wel zijn alle voor ons land bekende soorten opgesomd en, waar mogelijk, verder gekarakteriseerd. De daarmee gepresenteerde overzichten van de families geven een duidelijk samenvattend beeld van wat men in ons land kan verwachten.

In deze kringen mag wel op enkele tekortkomingen gewezen worden, als waarschuwing tegen een niet al te onkritisch gebruik. Niet altijd komen afbeelding en onderschrift overeen: foto 2 is een *Amaurobius* en niet een *Tegenaria*, foto 34 toont een nest van *Cheiracanthium* en niet van *Clubiona*, foto 53 stelt onze enige inheemse *Anyphaena* voor en niet *Tibellus*, naar de palp te oordelen is de spin op p. 19 geen huisspin maar een *Amaurobius*, Fig. a onder aan p. 20 kan geen Lycoside zijn, de palpen van *Tegenaria* (p. 56, onder) zijn weer van *Amaurobius*, het stridulatieorgaan van *Steatoda* (p. 60 onderaan) zit precies andersom. De Nederlandse namen van de families zijn vaak afwijkend van de tot nu toe gebruikte, dat was niet nodig en werkt verwarrend. De Latijnse namen zijn soms consequent fout gespeld (*Atchaeearanea* i.p.v. *Achaeearanea*, *Nereine* i.p.v. *Neriene*, *Theridium* i.p.v. *Theridion*, etc.), de uitgangen van de soortnamen zijn zonder veel kennis van zaken „verbogen" (*alnicolus!*, *graminicolum!*, etc.); vooral dit laatste kan een beginner op een totaal verkeerd spoor zetten. Dat Clerck 1757 in werkelijkheid 1758 is zal hen minder storen.

Een korte literatuurlijst, een goede verklarende woordenlijst en een register sluiten dit niet feilloze maar wel originele en zeer bruikbare boek af. — P. J. van Helsdingen.

VLEGTIJD VAN TORTRICODES ALTERNELLA (DEN. & SCHIFF.) (TORTRICELLA (HÜBNER)) (LEP., TORTRICIDAE). In hun monografie geven Bentinck & Diakonoff als vliegtijd op: half maart tot mei (1968: 51). De uiterste data van de vrij lange serie in de collectie van het Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam zijn: 8.III-1.V, dus begin maart tot begin mei. Geheel daarbuiten valt een gaaf ♀ van Apeldoorn, 20.VI.1895, gevangen door H. A. de Vos tot Nederveen Cappel, een verzamelaar, die zijn vangsten altijd nauwkeurig etiketteerde. De vraag is nu: komen zulke late exemplaren van deze voorjaarssoort meer voor? — B. J. Lempke.